

Sant Jaume d'Alboquers

Sant Bartomeu del Grau

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Alboquers
Emplaçament camí d'Alboquers (carretera B-433, P.K. 0,850); trencant a l'esquerra fins a Alboquers

Coordenades:

Latitud: 41.93394
Longitud: 2.14169
UTM Est (X): 428843
UTM Nord (Y): 4642798

Classificació

Número de fitxa 08199-39
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Romànic Modern Contemporani
Segle XI

Estat de conservació Regular

Notes de conservació: Els veïns de l'antiga parròquia van pagar la restauració de l'església el 1995. El mas s'ha rehabilitat en el període 2001-2002; encara queden per rehabilitar algunes dependències annexes, molt malmeses, però la voluntat dels propietaris és de fer-ho més endavant. L'antiga rectoria no ha tingut cap mena de restauració des que es va construir i presenta un estat de deixadesa a les façanes; caldria revisar l'estructura interior, sobretot l'embigat.

Protecció Inexistent
Número inventari si - IPA, 50-54, 58-61

Generalitat i altres inventaris

Accés Fàcil

Ús actual: Altres

Titularitat Privada

Titular: Ref. cad.: 014A00010
Autoria de la fitxa Josep Pujades i Cavalleria
Data de registre de la fitxa: dt., 06/11/2001 - 01:00

Descripció

Conjunt d'edificis situat en una elevació del terreny format per una església, romànica en el seu origen, un mas i una antiga rectoria. - L'ESGLÉSIA. Volta de canó a la nau i de creueria al presbiteri; el paviment del presbiteri és un esglaó més alt que el de la nau. Antigament, hi havia hagut un cor de fusta. Parament exterior molt irregular, rejuntat l'any 1995; per informació oral transmesa pel Sr. Ramon Alboquers, al parament interior hi ha força maó massís, ara tapat per la pintura. La porta, a migdia, duu la data de "1640"; al damunt hi ha un ull de bou. "Sobre la porta d'entrada, al mur sud, hi ha una llinda ornamentada on entre altres inscripcions mig desaparegudes es llegeix: PERA RIERA i BOQUES" (YLLA-CATALÀ, 1990, fitxa 59). Al costat de ponent es conserva una finestra. Després de la Guerra Civil (1936-1939), l'església va servir d'escola i es van obrir dues finestres a migdia; actualment, una està tapiada i, segons el Sr. Ramon Alborquer, la del tram est es va transformar en una porta d'accés a la rectoria des del presbiteri. Al costat nord del presbiteri hi ha la porta d'accés a la sagristia. L'absis és recte. Al nord de la nau es va obrir una capella, l'accés és a través d'un arc de mig punt que, al fons de la capella, es converteix en arc apuntat; la coberta és de volta de creueria, i hi ha una finestra tapiada al mur nord. L'accés al campanar (d'espadanya, contemporani) es pot fer des de l'interior de l'església, a través d'un forat a la volta; té coberta de teules i la part frontal està coronada amb una estructura esglaonada i a sobre, una creu de pedra. La pica baptismal, de marbre, va ser desplaçada del seu lloc original durant la darrera restauració; fou construïda en època moderna. Làpida de l'any 1648 conservada enmig del paviment de cairons de l'església (pertanyia a un individu de la família Alboquers). - EL MAS. Possiblement és d'origen medieval (el lloc d'Alboquers és citat al segle X), bé que les estructures actuals són d'època moderna; ha estat reformat i ampliat en diverses ocasions. Els murs són de pedra i s'hi aprecien diferents afegits. Entre l'any 2001 i 2002 s'ha rehabilitat la part més nova del mas (s. XVII-XVIII), a tocar de la façana de l'església. La façana del mas era a l'oest; de la porta se'n conserva part d'un brancal i algunes dovelles de l'arc, el costat sud es va refer en pedra seca. Conserva algunes finestres amb elements de pedra (aresta bisellada), corresponents als segles XVII-XVIII. La façana nord està gairebé tota enderrocada; només se'n conserva un tram, amb diverses cantoneres (de les successives ampliacions) i el mur de l'edifici rehabilitat, força més entrat respecte la línia de la façana. Hi ha diversos coberts i estructures del s. XIX a l'angle sudo-est del mas. La part rehabilitada (planta baixa + 1 planta + 1 planta sota teulada) té coberta a doble vessant i dos contraforts al mur de migdia construïts el 1965 (YLLA-CATALÀ, 1990, fitxa 51); en aquest mur, hi ha dues petites finestres a la planta baixa, la resta han conservat les llindes de fusta, però les obertures han estat modificades; de fet, al capdamunt dels contraforts s'observa una represa del mur per sota el nivell de les finestres. A la façana oest hi ha una finestra amb brancals i llinda de pedra (motllura bisellada). - LA RECTORIA. Edifici de planta baixa + 1 planta + 1 planta sota teulada. Adossat a les façanes de migdia i llevant de l'església, la façana principal és a migdia. Totes les obertures, excepte una de molt recent, són fetes amb maó massís. Els murs són de pedra irregular, amb cantonades diferenciades, amb algun fragment de material de construcció barrejat. La coberta és a quatre vents. La seva cronologia, com a molt antiga, és de la segona meitat del segle XIX. Té un cos de planta baixa afegit a l'est, i un mur de contenció al voltant de la casa per salvar el desnivell del turó. - A l'oest de tot el conjunt d'edificis hi ha diversos coberts, actualment en ruïnes.

Observacions:

Actualment, a l'església s'hi diu missa per Pasqua, Tot Sants i Nadal; el rector ve d'una parròquia veïna. Hi ha una cementiri a uns 200 metres a l'oest de l'església, amb molts pocs nínxols; datat a l'entorn de 1889. La família cognominada Alboquers va viure fins fa uns 10 anys a l'edifici del mas,

data en la que el darrer rector de la parròquia va abandonar la rectoria on ells passaren a viure com a propietaris. Per manca d'espai al camp corresponent a la cronologia, es cita aquí: església, segle XI; mas, època moderna; antiga rectoria, segle XIX Mapa: Osona-24. Mapa Comarcal de Catalunya, 1:50.000. Institut Cartogràfic de Catalunya. Format CD, versió 1.0; informació actualitzada a setembre de 1998. Barcelona, 1998. Referent al campanar, reproduïm la següent informació: "En el campanar d'espadanya de Sant Jaume d'Alboquers es conserven dues campanes. La gran està decorada amb una creu i la representació d'un bisbe sota d'una inscripció: ORA PRO NOBIS. La campana petita, que també presenta la inscripció ORA PRO NOBIS té representades la imatge d'un Sant i Sant Miquel pesant les ànimes. Aquesta campana porta també la inscripció: IOAN CLOS ALBOQUERS. La campana petita va ser guardada durant la guerra a la secretaria de Sant Bartomeu del Grau i posteriorment retornada a l'església d'Alboquers" (YLLA-CATALÀ, 1990, fitxa 60). El mapa reproduït a la fitxa forma una quadrícula de 5 x 3,280 km; l'escala aproximada és d'1:50.000 Els usos actuals del conjunt són diversos, ja que l'església és d'ús religiós, la rectoria com a habitatge i el mas, habitatge de segona residència.

Història

"Sant Cugat (o Sant Jaume) d'Alboquers. Situada dins l'antic terme del castell de Gurb, fou sufragània de la parròquia de Santa Eulàlia de Riuprimer, fins que l'any 1878 fou promoguda a parròquia, bé que en la pràctica, actualment ja no funciona com a tal. El lloc d'Alboquers surt documentat ja l'any 964 (vila que vocant Albucharios), i l'església apareix com a parròquia amb el nom d'Albocers o Albochers en la llista més primitiva de parròquies del bisbat de Vic, que pot ésser datada de mitjan segle XI. Al llarg dels segles XIII i XIV surt amb els dos titulars de Sant Cugat i Sant Jaume, per coincidir antigament ambdues festivitats litúrgiques. En la visita pastoral del 1357, on és citada com a Sant Cugat d'Albochers, consta ja com a sufragània de Santa Eulàlia de Riuprimer, dependència que perdurà fins al 1878. En aquesta darrera data s'independitzà i tornà a ésser parròquia independent, si bé la despoblació del terme ha fet que actualment els serveis parroquials hagin estat traslladats a la parròquia de Sant Bartomeu del Grau. De l'antic edifici és possible veure alguna part romànica entre els murs de la renovada església" PLADEVALL; BENET (1984:81). "La quadra, de domini reial, fou municipi independent en 1820-40, que fou unida a Sant Bartomeu" (PLADEVALL, 1993:249). Passada la guerra d'Espanya (1936-1939) l'església va servir d'escola. Les dues persones que actualment viuen a l'edifici de l'antiga rectoria (un germà i una germana, ambdós d'avançada edat) encara es cognominen Alboquers; no tenen descendència.

Bibliografia

PLADEVALL, Antoni; BENET, Albert (1984). "Sant Cugat (o Sant Jaume) d'Alboquers". Catalunya Romànica. Vol. II, Osona-I. Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona. PLADEVALL, Antoni (1993). "Sant Bartomeu del Grau". Gran Geografia Comarcal de Catalunya, vol. VIII, Osona i Ripollès. Enciclopèdia Catalana. Barcelona. 247-249. YLLA-CATALÀ, Gemma (1990). "Sant Bartomeu del Grau. Casa d'Alboquers (o Boquers)". Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, fitxa núm. 51. Servei del Patrimoni Arquitectònic. Generalitat de Catalunya. YLLA-CATALÀ, Gemma (1990). "Sant Bartomeu del Grau. Sant Jaume i Sant Genís d'Alboquers (o Boquers)". Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, fitxa núm. 59. Servei del Patrimoni Arquitectònic. Generalitat de Catalunya. YLLA-CATALÀ, Gemma (1990). "Sant Bartomeu del Grau. Campanes d'Alboquers (o Boquers)". Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, fitxa núm. 60. Servei del Patrimoni Arquitectònic. Generalitat de Catalunya.

